

Európske vyučovacie moduly

Meno: _____ **Trieda:** _____

Európsky parlament

AMBASÁDORSKÁ ŠKOLA

Modul 1: „Stručná história Európskej únie“

Vďaka Európskej únii môžete dnes cestovať do Viedne na výlet alebo do rakúskych či talianskych Álp na lyžovačku autom či vlakom rovnako, ako keby ste cestovali do susedného mesta alebo na Donovaly. Nebudete tráviť hodiny čakáním na hraniciach, nebudete podrobovaní zdlhavej osobnej kontrole. Nebudete dokonca potrebovať ani pas, postačí občiansky preukaz. V zahraničí budete platiť eurami tak ako doma, nemusíte sa zdržiavať zháňaním valút či hľadáním zmenárne. Ak budete prijatí na vysokú školu v ktorejkoľvek krajine EÚ, môžete tam ísť študovať, alebo tam môžete ísť na výmenný pobyt.

Všetko toto sa vám môže zdať celkom prirodzené, ale nie vždy tomu bolo tak. Vaša živá pamäť obsiahne len obdobie, odkedy je Slovenská republika členskou krajinou Európskej únie. Súčasťou Schengenskej zóny voľného pohybu sme od roku 2007, euro ako menu sme prijali v roku 2009. Skúste sa však opýtať svojich rodičov alebo starých rodičov, ako sa cestovalo do zahraničia pred rokom 2004, ale najmä pred rokom 1990! Vycestovať legálne na „Západ“ bolo vtedy takmer nemožné, a ani do ostatných socialistických krajín nebolo vždy jednoduché dostať sa.

Európske štáty v histórii často medzi sebou bojovali. Napríklad Francúzsko a Nemecko viedli proti sebe vojnu len v období rokov 1870 až 1945 až trikrát. Čítať alebo počuť budete najmä o tej poslednej, druhej svetovej vojne (1939 – 1945) a budete o nej diskutovať na hodinách dejepisu.

Stručný prehľad histórie povojnovej Európy a vývoja Európskej únie s si môžete pozrieť tu: <https://www.youtube.com/watch?v=munjEW3UnAQ>

Napíšte tri fakty, ktoré viete o 2. svetovej vojne.

1 _____

2 _____

3 _____

Ak chcete porozumieť počiatkom Európskej únie, prečítajte si tento text niekoľkokrát. Pani učiteľka alebo pán učiteľ vám tiež môžu vysvetliť niektoré záležitosti podrobnejšie.

Po skončení pustošivej druhej svetovej vojny boli politickí vodcovia, občianky a občania Európy pevne rozhodnutí, že takáto tragédia sa už nesmie opakovať. Cieľom viacerých iniciatív bola prevencia vyhroteného nacionalizmu a užšia politická, hospodárska i kultúrna spolupráca medzi európskymi krajinami. Rakúsky politik gróf Richard Coudenhove-

Kalergi ešte v roku 1922 prišiel s projektom Paneurópskej únie, francúzsky politik Aristid Briand predložil v roku 1929 Spoločnosti národov Memorandum organizácie európskej únie. Slovenský politik Milan Hodža v roku 1942 vydal v Londýne knihu Federácia v strednej Európe, taliansky politik Altiero Spinelli založil v roku 1944 Európske federalistické hnutie.

Britský premiér Winston Churchill v roku 1946 vyzval k vytvoreniu Spojených štátov Európy. Významní európski myslitelia a politici sa zišli v máji 1948 na Mierovom kongrese v Haagu, aby debatovali o budúcnosti povojnovej Európy. Jedným z konkrétnych výsledkov týchto snáh bolo založenie Rady Európy v máji 1949 v Štrasburgu. Ekonomická spolupráca sa rozvíjala spočiatku prostredníctvom Európskej hospodárskej komisie OSN so sídlom v Ženeve, neskôr od roku 1948 bola podporená vládou USA prostredníctvom Marshallovho plánu. Na jeho báze bola vytvorená

Organizácia pre európsku hospodársku spoluprácu (OEEC), ktorá sa potom transformovala na Organizáciu pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) so sídlom v Paríži. Vojenská spolupráca medzi Veľkou Britániou, Francúzskom, Belgickom, Holandskom a Luxemburskom bola rámcovaná Bruselskou zmluvou z roku 1948. Následne štáty západnej Európy spolu s USA vytvorili v roku 1949 aj vojensko-obrannú alianciu NATO.

Bolo však zrejmé, že kľúčom k mieru, bezpečnosti a prosperite západnej časti kontinentu bude vzťah Nemecka a Francúzska. Tieto krajiny proti sebe v minulosti často bojovali a priatelia sa z nich nestali ani hneď po skončení druhej svetovej vojny. Francúzsky minister zahraničných vecí Robert Schuman zverejnil 9. mája 1950 politickú deklaráciu, ktorá je dnes známa pod názvom Schumanov plán. Autorom plánu bol Schumanov poradca, významný diplomat a politický mysliteľ Jean Monnet, ktorý je popri Robertovi Schumanovi považovaný za jedného z iniciátorov myšlienky Európskej únie. Prostredníctvom Schumanovho plánu sa zabezpečilo, aby Francúzsko a Nemecko spolupracovali pri výrobe uhlia a ocele. Ani jedna krajina nemohla vyrobiť zbrane bez toho, aby o tom nevedela druhá strana. Čo sa nepoužilo na výrobu zbraní, mohlo sa použiť na výstavbu nových ciest, domovov a iných budov, ktoré nahradili stavby zničené počas druhej svetovej vojny.

Na počesť Schumanovho plánu oslavujeme v rámci Európskej únie každý rok počas 9. mája Deň Európy.

Myšlienka Schumanovho plánu nadchla tiež Luxembursko, Holandsko, Belgicko a Taliansko, a tak sa pridali. V roku 1951 bolo založené Európske spoločenstvo uhlia a ocele (ESUO, Montánná únia). To bol začiatok Európskej únie.

Ktorých šesť krajín sa zapojilo do činnosti ESUO?

Prečo bola oblasť uhlia a ocele po vojne také dôležitá?

Spolupráca medzi šiestimi zakladateľskými krajinami ESUO mala taký úspech, že sa dohodli prehĺbiť spoluprácu ešte viac. V roku 1957 boli podpísané dohody o vzniku Európskeho hospodárskeho spoločenstva (EHS) a Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (EURATOM). Podľa miesta podpisu sa tieto dohody označujú ako Rímske zmluvy.

TOGETHER®
OD ROKU 1957

Zmluva o vzniku EHS obsahovala dohody v oblasti poľnohospodárstva, hospodárstva a dopravy. Boli vypracované náležité poľnohospodárske predpisy, aby sa zabezpečilo, že v Európe už nikto nikdy nezomrie od hladu. Vďaka spolupráci v oblasti hospodárstva a dopravy mohli krajiny navzájom kupovať svoje výrobky jednoduchšie a lacnejšie.

Uvedte jeden výrobok alebo tovar z každej z týchto európskych krajín, ktorý sa bežne predáva na Slovensku.

1.	Holandsko	6.	Maďarsko
2.	Taliansko	7.	Česko
3.	Nemecko	8.	Rakúsko
4.	Španielsko	9.	Poľsko
5.	Francúzsko	10.	Grécko

Viac a viac krajín si začalo uvedomovať, že by bolo dobré sa na tejto spolupráci podieľať a ťažiť z hospodárskych výhod, ktoré z nej vyplývajú. Do roku 1992 sa k spoločenstvu pridalo dvanásť ďalších krajín. V zmluve podpísanej toho roku v Maastrichte sa prijalo rozhodnutie, že od tej chvíle sa spoločenstvo bude nazývať Európska únia. Vďaka Maastrichtskej zmluve sa obchod medzi krajinami EÚ ešte viac zjednodušil. Veľa nariadení týkajúcich sa dovozu a vývozu bolo zrušených a obchodovanie medzi členskými štátmi sa stalo ešte výhodnejším. Zmluva ďalej umožnila zamestnancom a zamestnankyniam pracovať bez problémov v inej krajine EÚ.

V súčasnosti má Európska únia 28 členských štátov.

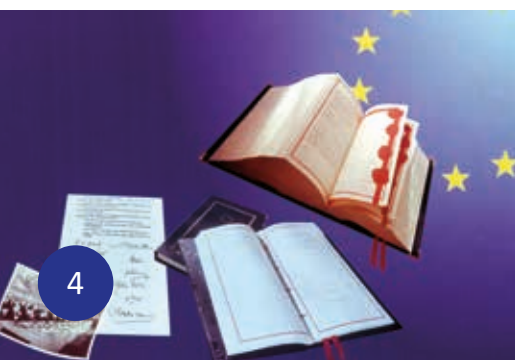
Podľa Zmluvy o EÚ sa jej členom môže stať ktorákoľvek demokratická európska krajina.

Viete vymenovať krajiny, ktoré zatiaľ nie sú členmi Európskej únie, ale rady by sa nimi stali?

Od 1. decembra 2009 platí pre všetky členské štáty nová zmluva. Nazýva sa Lisabonská zmluva a jej účelom je prispieť k tomu, aby bola Európska únia demokratickejšia a bolo ju možné jednoduchšie riadiť. Ak niečo dáva väčší zmysel riadiť na európskej úrovni, tak sa to uplatňuje. Ide napríklad o sadzby mobilných operátorov alebo politiku týkajúcu sa prisťahovalectva, žiadateľov a žiadateľiek o azyl.

Viete uviesť ďalší príklad?

V tomto prehľade sa uvádza, ktorá krajina kedy pristúpila k Európskej únii.

ROK	KRAJINA	POČET KRAJÍN
1957	Belgicko, Francúzsko, Taliansko, Luxembursko, Holandsko a Západné Nemecko (zakladajúce členské štáty)	6
1973	Dánsko, Írsko a Spojené kráľovstvo	9
1981	Grécko	10
1986	Portugalsko a Španielsko	12
1990	Východné Nemecko sa zjednocuje so Západným Nemeckom a pripája sa k Európskej únii ako časť Nemecka	12
1995	Fínsko, Rakúsko a Švédsko	15
2004	Cyprus, Estónsko, Maďarsko, Lotyšsko, Litva, Malta, Poľsko, Slovinsko, Slovensko a Česká republika	25
2007	Bulharsko a Rumunsko	27
2013	Chorvátsko	28

1952

1973

1981

1986

1990

1995

2004

2007

2013

Na Deň Európy, ktorý sa oslavuje 9. mája, sa často hrá hymna Európskej únie s názvom Óda na radosť. Hudba pochádza z Deviatej symfónie Ludwiga von Beethovena. Slávny skladateľ ju zložil v roku 1823 a použil pritom slová z rovnomenného diela básnika Friedricha Schillera. Samotná európska hymna sa síce hrá bez slov, ale vyjadruje ideály slobody, mieru a bratstva obsiahnuté v pôvodnej básni a Beethovenovej hudbe. Spoločné ideové základy európskych inštitúcií, založených po druhej svetovej vojne, dobre vyjadruje skutočnosť, že Óda na radosť je nielen hymnou Európskej únie, ale aj Rady Európy. To isté platí aj v prípade modrej vlajky s dvanástimi hviezdami v kruhu: je rovnako symbolom Európskej únie i Rady Európy.

Na stránke YouTube si vyhládajte európsku hymnu a vypočujte si ju. Vypočujte si aj rôzne verzie európskej hymny na stránke Rady Európy.

<http://www.coe.int/en/web/about-us/the-european-anthem>

Ktorá z nich sa vám páči najviac? Ak viete hrať na nejaký hudobný nástroj, zaranžujte si svoju vlastnú verziu európskej hymny.

Európska hymna nemá nahradiť štátne hymny jednotlivých členských štátov. Rôzne štátne

hymny, rôzne jazyky a iné rozdiely budú existovať aj naďalej. Krajiny EÚ vykonávajú spoločne len tie veci, ktoré prinesú úžitok všetkým. Tento prístup vyjadruje heslo ZJEDNOTENÍ V ROZMANITOSTI.

Uvedte ďalší takýto príklad:

Na obrázku sa nachádza slepá mapa Európy.

Čo predstavujú hviezdy na európskej vlajke?

Krížikom označte tie krajiny, ktoré sú v súčasnosti členskými štátmi EÚ. Hrubou červenou čiarou vyznačte líniu tzv. železnej opony, hranice oddelujúcej v rokoch 1948 - 1990 západnú a východnú časť Európy. Pozor na Nemecko! V historickom atlase alebo na internete si vyhľadajte mapu Európy tak, ako vyzerala pred rokom 1990!

Popíšte, k akým zmenám došlo po roku 1990!

Modul 2: Vy a Európska únia: „Ako ovplyvňuje váš život“

- Vedeli ste, že EÚ umožnila viac ako dvom miliónom študentov a študentiek študovať a absolvovať stáž v zahraničí?
- Vedeli ste, že EÚ vynakladá značné finančné prostriedky na pomoc ľuďom v chudobných krajinách?
- Vedeli ste, že EÚ zakázala testovanie kozmetiky na zvieratách?
- Vedeli ste, že EÚ už vyše 60 rokov buduje mierové vzťahy a zabraňuje, aby sa medzi jej členskými štátmi rozpútala vojna?
- Vedeli ste, že EÚ vypracovala dohody v súvislosti so sadzbami mobilných operátorov, ktoré sú v dôsledku toho lacnejšie?
- Vedeli ste, že môžete pracovať a cestovať v takmer všetkých 28 členských štátoch EÚ bez toho, aby ste museli prejsť hraničnou kontrolou?
- Vedeli ste, že EÚ sa zasadila o to, aby muži aj ženy mali právo dostať rovnakú odmenu za rovnakú prácu alebo prácu rovnakej hodnoty?
- Vedeli ste, že EÚ kladie prísne požiadavky na poľnohospodársku politiku a že sa kvalita potravín monitoruje?
- Vedeli ste, že EÚ tiež uzatvára dohody s krajinami mimo EÚ týkajúce sa obchodu, životného prostredia, vývozu, bezpečnosti a riešenia medzinárodných problémov, napríklad terorizmu a finančnej krízy?

A je toho ešte oveľa viac...

Európska únia je bližšie, než si myslíte: Všetci tu žijeme a činnosť inštitúcií EÚ nás všetkých ovplyvňuje každý deň: či už z hľadiska bezpečnosti, kvality a ceny potravín, cien volaní prostredníctvom mobilných telefónov, vzdelávania, životného prostredia, alebo práce – EÚ ovplyvňuje tvoju, moju, našu budúcnosť...

V ktorých krajinách EÚ ste boli na dovolenke? Ktoré krajiny by ste chceli navštíviť?

Udržiavate kontakt s nejakými žiačkami a žiakmi alebo kamarátkami a kamarátmi, ktorí nežijú na Slovensku? Ak áno, z ktorej krajiny pochádzajú a akým jazykom spolu komunikujete?

Predstavte si, že máte možnosť ísť na stáž do nejakej krajiny EÚ. Ktorú krajinu by ste si vybrali a prečo?

Počas pobytu v zahraničí ochoriete a musíte ísť k lekárovi alebo do nemocnice. Aké dokumenty budete potrebovať?

Európska únia tu má čo povedať!

Ako sme už zistili, európska integrácia najskôr štartovala len v oblasti uhlia a ocele. Neskôr sa pridalo odvetvie hospodárstva a energetiky a postupne pribúdali aj ďalšie oblasti politik. Kedykoľvek si členské štáty uvedomili, že ich vnútroštátne problémy by sa dali efektívnejšie riešiť na európskej úrovni, Európske spoločenstvo, resp. EÚ, dostalo ďalšie právomoci. Platilo to v prípade poľnohospodárstva, znečisťovania životného prostredia, prisťahovalectva, trestnej činnosti a boja proti terorizmu.

Niekedy počuť názor, že Európska únia by mohla mať menej právomocí. V júni 2016 sa vo Veľkej Británii konalo referendum. Voliči a voličky sa tesnou väčšinou rozhodli pre vystúpenie Veľkej Británie z EÚ, a to najmä preto, že nesúhlasili s pravidlami migračnej politiky EÚ. Z EÚ doteraz žiadna krajina nevystúpila, preto celý proces sprevádza množstvo otvorených právnych i politických otázok a jeho koniec sa zatiaľ nedá jednoznačne predpovedať.

Jedným z dôsledkov britského referenda je to, že od roku 2016 sa čoraz častejšie hovorí o tzv. viacrýchlostnej EÚ. Znamená to, že niektoré krajiny by mohli v určitých

oblastiach spoločných politík napredovať rýchlejšie ako ostatné. Takýto mechanizmus posilnenej spolupráce umožňujú zakladajúce zmluvy EÚ už dnes. Existencia Eurozóny a Schengenského priestoru voľného pohybu sú príkladmi posilnenej spolupráce. Pokiaľ by niektoré členské krajiny chceli presadiť ešte zásadnejšie zmeny, rozhodnúť o tom by museli Európsky parlament, Európska rada a následne aj všetky členské štáty. Bolo by totiž potrebné opätovne zmeniť zakladajúce zmluvy. Takéto zásadné zmeny v dnešnom globalizovanom svete, plnom nových výziev, by však predpokladali naozaj hlbokú a dôkladnú politickú i odbornú diskusiu nielen v inštitúciách EÚ, ale aj v samotných členských štátoch. Dôkladnejšiu a zodpovednejšiu, než aká predchádzala britskému referendu o vystúpení z EÚ. Ide totiž o našu spoločnú budúcnosť.

Ľudské práva

Ľudské práva a demokracia predstavujú základné hodnoty EÚ. Krajiny, ktoré sa chcú stať členmi EÚ, musia rešpektovať ľudské práva. Chceme zabrániť xenofóbii a ostatným formám diskriminácie na základe rasového alebo etnického pôvodu, pohlavia, náboženského presvedčenia, zdravotného postihnutia, sexuálnej orientácie alebo veku. Pre EÚ je veľmi dôležité, aby preukázala pohostinnosť osobám, ktoré museli utiecť zo svojej krajiny z dôvodu vojny alebo prenasledovania. EÚ sa takisto usiluje skončiť s obchodovaním s ľuďmi, najmä obchodovaním so ženami a s deťmi.

Uvedte príklad diskriminácie na základe:

pohlavia _____

rasového alebo etnického pôvodu _____

zdravotného postihnutia _____

Euro

Vďaka zavedeniu eura je omnoho jednoduchšie vidieť, kde je niečo lacnejšie. Keď ste na dovolenke v krajine, ktorá má menu euro, nemusíte si zamieňať peniaze ani vypočítavať cenu v inej mene. Euro umožňuje spoločnostiam v Európe rýchlejšie uskutočňovať obchody a uzatvárať lepšie dohody.

Eurom už môžete platiť v 18 krajinách EÚ: v Belgicku, na Cypre, v Estónsku, vo Fínsku, Francúzsku, v Grécku, Holandsku, Írsku, Lotyšsku, Luxembursku, na Malte, v Nemecku, Portugalsku, Rakúsku, Slovinsku, na Slovensku, v Španielsku a Taliansku.

Ostatných 10 členských štátov by tiež mohlo zaviesť euro, ale musia napríklad zabezpečiť, aby ich krajina nemala príliš vysoký dlh.

Národná banka Slovenska pripravila video o vývoji menovej politiky EÚ, o ustanovení eura a vzniku eurozóny. Dozviete sa z neho veľa zaujímavých poznatkov a súvislostí:
<https://www.youtube.com/watch?v=5mNqNCRaXQw>

Pozrite si mince v peňaženke a zistite, čo je na nich napísané a zobrazené. V čom sa mince podobajú?

Dokážete povedať, z ktorej krajiny mince pochádzajú? Ako to zistíte?

Životné prostredie

Environmentálne normy EÚ sú jedny z najprísnejších na svete. Dôraz sa kladie na boj proti zmene klímy a ochranu zdravia ľudí. EÚ chce využívať prírodné zdroje rozumne a prispievať k zachovaniu biodiverzity, t. j. zabezpečiť, aby ohrozené druhy živočíchov a rastlín nevyhynuli. Existujú napríklad dohody o emisiách skleníkových plynov; do roku 2020 sa emisie musia znížiť aspoň o 20 % v porovnaní s úrovňami v roku 1990. Nájďme však tiež právne predpisy o znečistení prostredia hlukom a kvalite vody, v ktorej sa možno kúpať, teda o veciach, ktoré vás môžu priamo ovplyvniť.

Čo sú to skleníkové plyny?

Prečo sú skleníkové plyny škodlivé?

Vymenujte tri ohrozené druhy zvierat.

1.

2.

3.

Energia

Energia je nevyhnutná pre naše životy; potrebujeme ju na dopravu, na ústredné kúrenie a klimatizáciu, ako aj na fungovanie závodov, kancelárií a fariem. Ale čo ak sa nám niekedy v budúcnosti minú zásoby ropy a plynu? Nie sú tieto palivá zodpovedné za globálne otepľovanie? Európska únia chce dosiahnuť, aby členské štáty uplatňovali lepšie a energeticky účinnejšie politiky a viac preskúmali veternú a slnečnú energiu. Každá a každý z nás by sa mal tiež pozrieť na vlastnú spotrebu energie, teda aj na také obyčajné veci, akými je používanie auta, teplej vody, ústredného kúrenia, klimatizácie a svetla.

Inak vedeli ste, že bežná žiarovka zanikne?

Ako môžete doma šetriť energiu? Uvedte päť príkladov.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Čo sami robíte preto, aby ste šetrili energiu?

Kedy má Európska únia rozhodujúce slovo? Nie vždy...

Ako ste sa už v tejto kapitole dozvedeli, Európska únia prijíma rozhodnutia o rôznych otázkach. Ale veľká časť rozhodnutí sa prijíma na inej úrovni: miestnej, regionálnej alebo vnútroštátnej.

Európska únia prijíma rozhodnutia len vtedy, keď je to vhodnejšie, než prijať ich na vnútroštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni. Ide o zásadu subsidiarity.

Nižšie nájdete niekoľko úloh. Niekedy je potrebné, aby zodpovednosť bola na úrovni EÚ, inokedy na inej úrovni.

Kto má čo na starosti? Zaškrtnite správne políčko: Jedna úloha môže patriť do niekoľkých úrovní zodpovednosti.

Úloha / Úroveň zodpovednosti	Miestna	Regionálna	Centrálna (štátna)	EÚ
Zber odpadu z domácností				
Železničná infraštruktúra				
Telekomunikácie				
Parkovacie miesta v oblasti bydliska				
Riadenie regionálnej dopravy				
Označovanie spotrebiteľských výrobkov				
Boj proti terorizmu				
Podpora chudobných				
Prevádzkovanie rekreačných zariadení				
Dotácie pre poľnohospodárov				
Domáca ošetrovateľská starostlivosť				
Štátny rozpočet				
Sadzby mobilných operátorov				

Chceli by ste, aby sa na úrovni EÚ prijímalo viac alebo menej rozhodnutí? Prečo?

Oblasti európskych politík

Chodte na stránky www.europa.eu a vyberte si anglickú alebo slovenskú verziu. Potom kliknite na „EU by topic“ alebo „EÚ podľa tém“ a prečítajte si všetko o oblastiach európskej politiky.

Tu je niekoľko príkladov:

- audiovizuálna oblasť a médiá
- vzdelávanie, odborná príprava a mládež
- kultúra
- colná únia
- obchod
- zahraničná a bezpečnostná politika
- ľudské práva
- poľnohospodárstvo
- bezpečnosť potravín

Keď budete mať čas, pozrite si niekoľko webových stránok, ktoré sa týkajú Európskej únie:

http://sk.wikipedia.org/wiki/Európska_únia

Ak máte otázky o EÚ a spôsobe jej fungovania, veľa odpovedí nájdete práve tu. (Informácie si overte na oficiálnych stránkach inštitúcií Európskej únie!)

www.europarl.europa.eu

Informácie o Európskom parlamente, jeho poslancoch, poslankyniach a legislatívnych postupoch.

www.europskyparlament.sk/

Stránka Informačnej kancelárie Európskeho parlamentu na Slovensku

www.europa.sk

Stránka Zastúpenia Európskej komisie na Slovensku

www.euractiv.sk

Všetko, čo potrebujete vedieť o Európskej únii a novinky o súčasných záležitostiach EÚ.

www.europskenoviny.sk/

Aktuálne informácie o dianí v inštitúciách Európskej únie.

Chcete si zahrať hru?

Navštívte stránky www.europa.eu.
Vyberte si slovenskú verziu, alebo
jazykovú verziu podľa svojej voľby.
Kliknite na ikonu: Detský kútik.
Zahrajte si niektorú z ponúknutých
hier, napríklad hru Spoznajme
Európu! Urobte si v triede súťaž!

**Samozrejme, teraz viete o Európskej
únii ešte viac...**

**Čo ste nevedeli predtým a teraz to už
viete?**

Teraz viem, že:

Teraz viem, že:

Teraz viem, že:

Modul 3: „Rozhodovanie“

Predstavte si, že by každá žiačka a každý žiak z vašej triedy pochádzali z inej členskej krajiny EÚ a mali by ste rozhodovať o rozličných veciach. A navyše by ste všetci hovorili inými jazykmi. To by bolo naozaj ťažké!

Európska únia čelí tomuto problému každý deň. Preto existujú rôzne inštitúcie, pričom každá sa špecializuje na niečo iné, a tým sa zabezpečí rozdelenie práce. Niekedy je to zložité, ale je nevyhnutné zaistiť, aby každý z 28 členských štátov EÚ mal možnosť ovplyvniť politiku, ktorú spolu vytvárajú. Keď sa konajú schôdze, tlmočí sa prejav každého rečníka a každej rečníčky. Vďaka tomu môžu hovoriť svojim jazykom a zároveň rozumieť ostatným.

Ako by ste zorganizovali školský večierok pre mladých ľudí z 28 krajín? Zamyslite sa nad jazykovými a kultúrnymi rozdielmi.

Kto má v Európskej únii čo na starosti?

Hlavné inštitúcie EÚ sú Rada Európskej únie (Rada ministrov), Európska rada, Európska komisia a Európsky parlament. Spolu vytvárajú pravidlá a prijímajú rozhodnutia o politikách EÚ. Samotné krajiny musia zabezpečiť, aby sa tieto pravidlá vykonávali. EÚ má tiež súd: Súdny dvor Európskej únie. Súdny dvor kontroluje, či krajiny, občania a podniky v EÚ dodržiavajú tieto pravidlá. Hlavnými orgánmi EÚ podľa Lisabonskej zmluvy sú aj Dvor audítorov, ktorý kontroluje finančné hospodárenie Únie a Európska centrálna banka, ktorá spolu s národnými centrálnymi bankami členských štátov, ktorých menou je euro, riadi menovú politiku Únie.

Úplne hore je Európska rada!

Vedúci politickí predstavitelia, predstavielky a hlavy štátov z každého členského štátu vypracúvajú všeobecný rámec politiky Európskej únie. Obvykle sa stretávajú štyrikrát za rok. Nazývame to európsky samit. Slovensko zastupuje v Európskej rade predseda vlády. Vedúci predstavitelia a predstavielky EÚ rokujú v Rade o dôležitých témach, akými sú hospodárstvo, životné prostredie, finančná kríza alebo zahraničná politika. Európska rada volí nového predsedu každého dva a pol roka. Predseda alebo predsedníčka môžu byť opätovne zvolení na ďalšieho dva a pol roka.

Zistite, kto je v súčasnosti na čele Európskej rady.

Ak by ste boli predsedom alebo predsedníčkou Európskej rady, o akých prioritných témach by ste TERAZ chceli viesť diskusie na európskom samite?

Rada Európskej únie (Rada ministrov): každá krajina má svoj vlastný hlas

Rada ministrov pozostáva z 28 členiek a členov, po jednom z každej krajiny. Nejde o predsedov vlád, ale ministerky a ministrov, ktorí sa menia v závislosti od témy zasadnutia. Ak sa napríklad zasadanie týka poľnohospodárstva, zídu sa všetci ministri a ministerky poľnohospodárstva. Slovenský minister alebo ministerka cestuje do Bruselu rovnako ako ostatní ministri poľnohospodárstva z krajín Európskej únie. To znamená, že na zasadnutí sa zúčastní 28 ministrov a ministeriek. Ak sa zasadnutie zameriava na vzdelávanie, do Bruselu cestujú ministri a ministerky školstva.

Ministri a ministerky sa usilujú zabezpečiť, aby každá krajina viac-menej súhlasila s prijatým rozhodnutím. Ak sa má prijať skutočne dôležité rozhodnutie, akým je napríklad to, či by sa malo nejakej krajine umožniť pristúpiť k EÚ, potom je potrebné, aby súhlasili všetky krajiny.

Európska komisia

Aj Európsku komisiu tvorí 28 osôb, jedna z každej krajiny. Nazývajú sa komisári a komisárky. Na rozdiel od Rady ministrov nezastupujú svoju krajinu ale EÚ ako celok. Každá komisárka a každý komisár sú zodpovední za inú oblasť. Európska komisia navrhuje európske právne predpisy a sleduje, či ich vykonávajú všetky členské štáty. Úlohou Komisie je riadiť Európsku úniu.

Na internete si vyhľadajte výraz európsky komisár. Kto je európskym komisárom za Slovenskú republiku a čomu sa venuje?

Je oblasť, ktorú má na starosti slovenský eurokomisár, podľa vás dôležitá? Vysvetlite, prečo áno alebo nie.

Európsky parlament

Každých päť rokov sú všetci občania, ktorí dovŕšili 18 rokov, oprávnení voliť do Európskeho parlamentu. Priame voľby do Európskeho parlamentu sa uskutočňujú od roku 1979, predtým boli jeho členovia a členky delegovaní parlamentmi členských štátov, rovnako, ako je to v prípade Parlamentného zhromaždenia Rady Európy. Vo voľbách do EP

voliči a voličky hlasujú za politické strany, nie za jednotlivých kandidátov, rovnako ako sa to deje vo voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky. Zvolené poslankyne a poslanci za Slovensko nesedia v Európskom parlamente spolu. Podľa svojich sympatií a politicko-ideologického zamerania sa pridávajú k niektorej z politických skupín Európskeho parlamentu, zastupujúcich jednu z veľkých celoeurópskych strán. Napríklad, poslanci a poslankyne za Smer - Sociálna demokracia sa začlenia do skupiny Strany európskych socialistov, poslanci a poslankyne za Kresťansko-demokratické hnutie za začlenia do skupiny Európskej ľudovej strany.

Kolko je v Európskom parlamente poslancov a poslankýň?

Kolko je v Európskom parlamente poslancov a poslankýň zo Slovenskej republiky?

Vyhľadajte si všetky ich mená aj ich zaradenie k jednotlivým politickým skupinám v Európskom parlamente.

Pozrite si krátke video o politických skupinách v Európskom parlamente:

<https://www.europarl.europa.eu/sk/programme/eu-affairs/between-party-lines-political-groups>

Tu je prehľad európskych politických strán:

Poslanecký klub Európskej ľudovej strany (kresťanských demokratov) (PPE)

Skupina progresívnej aliancie socialistov a demokratov v Európskom parlamente (S&D)

Európski konzervatívci a reformisti (ECR)

Skupina Aliancie liberálov a demokratov za Európu (ALDE)

Konfederatívna skupina Európskej zjednotenej ľavice – Severskej zelenej ľavice (GUE/NGL)

Skupina zelených/Európska slobodná aliancia (Verts/ALE)

Skupina Európa slobody a priamej demokracie (EFDD)

ENF: Skupina Európa národov a slobody

NI: nezaradení poslanci – členovia nepatriaci do žiadnej európskej politickej strany

**Rozdelenie kresiel
v Európskom
parlamente:**

								ENF	NI	Spolu
Belgicko	4	4	4	6		2		1		21
Bulharsko	7	4	2	4						17
Česká republika	7	4	2	4	3		1			21
Dánsko	1	3	4	3	1	1				13
Nemecko	34	27	8	4	8	13			2	96
Estónsko	1	1		3		1				6
Írsko	4	1	1	1	4					11
Grécko	5	4	1		6				5	21
Španielsko	17	14		8	11	4				54
Francúzsko	20	13		7	4	6	1	21	2	74
Chorvátsko	5	2	1	2		1				11
Taliansko	15	31	2		3		17	5		73
Cyprus	2	2			2					6
Lotyšsko	4	1	1	1		1				8
Litva	2	2	1	4		1	1			11
Luxembursko	3	1		1		1				6
Maďarsko	12	4				2			3	21
Malta	3	3								6
Holandsko	5	3	2	7	3	2		4		26
Rakúsko	5	5		1		3		4		18
Polsko	23	5	19				1	2	1	51
Portugalsko	7	8		2	4					21
Rumunsko	13	15		3				1		32
Slovinsko	5	1		1		1				8
Slovensko	6	4	3							13
Fínsko	3	2	2	4	1	1				13
Švédsko	4	6		3	1	4	2			20
Spojené kráľovstvo		20	21	1	1	6	22	1	1	73
Spolu	217	190	74	70	52	50	45	38	14	751

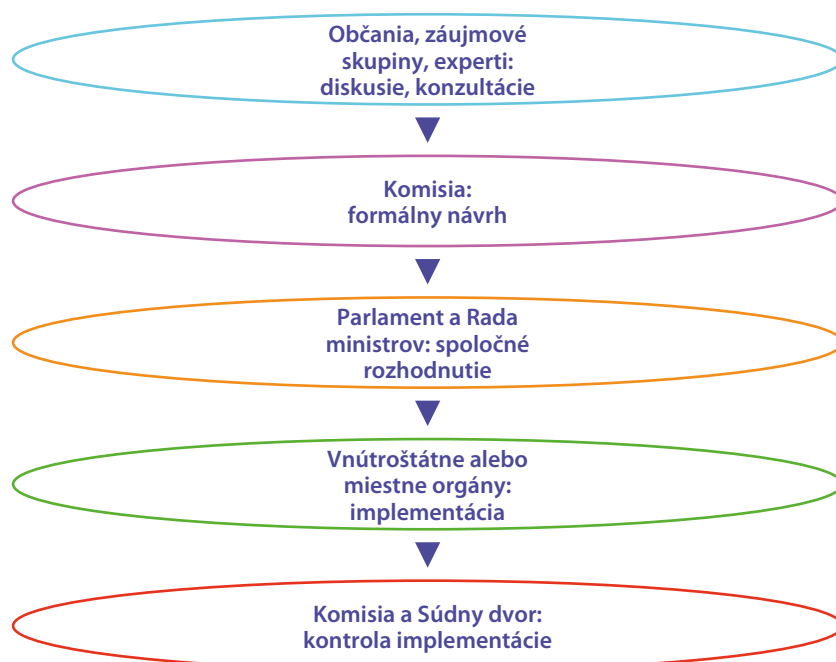
Ako sa vytvárajú právne predpisy EÚ?

Európska komisia iniciuje nový právny predpis. Napríklad, Komisia sa domnieva, že volania z mobilného telefónu by mali byť v celej EÚ lacnejšie. Túto myšlienku dá na papier v podobe návrhu, ktorý potom putuje do Európskeho parlamentu. Ak Parlament nesúhlasí, návrh sa zmení.

Návrh sa potom postúpi Rade ministrov. Ak rada schváli zmenený návrh Parlamentu, právny predpis je prijatý. Aj Rada ministrov môže rovnako ako Parlament robiť zmeny.

Ak sa nevedia dohodnúť, od myšlienky sa upustí. V každom prípade ide o veľmi komplikovaný proces.

Jednoduchý diagram ilustruje vznik právnych predpisov.

Čoho by sa týkala právna norma EÚ, ktorú by ste chceli prijať? Čo by mala upravovať?

Ako by ste podľa svojho názoru mohli ovplyvniť rozhodnutia, ktoré sa prijímajú v EÚ?

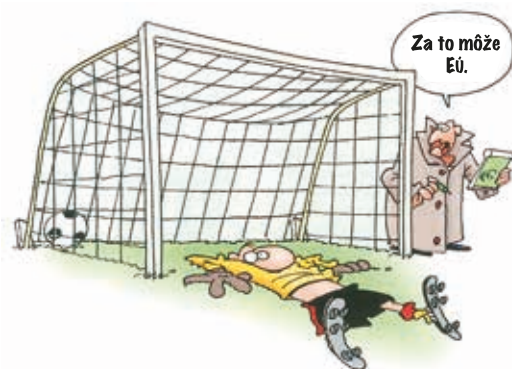

Modul 4: „Európska únia bez hraníc“

Dôležité problémy sa nezastavia na hraniciach. Alebo áno?

Životné prostredie

Znečisťovanie je problém, ktorý sa nezastaví pred hranicami štátov a dokonca ani pred hranicami Európy. Slovenská republika čelí problému starých environmentálnych záťaží – na mnohých miestach sú stále uložené veľké skládky nebezpečného odpadu. Aj s pomocou zdrojov z Európskej únie sa ich postupne zbavujeme. Zdroje z EÚ využívame aj na budovanie čistiacich staníc odpadových vôd, aby naše vodné toky a prírodné jazerá boli vhodné na rekreáciu a poskytovali zdravé prostredie pre vodné živočíchy a rastliny. Zem sa otepľuje, špičky ľadovcov na severnom aj južnom póle sa topia, čo spôsobuje stúpanie hladiny mora. Miera následkov zatiaľ nie je známa, ale je isté, že globálne otepľovanie spôsobí veľa problémov. Napríklad v Holandsku, ktorého časť leží pod hladinou mora, je potrebné zabezpečiť, aby boli hrádze dosť vysoké a pevné a zabránili záplavám.

Slovensko ani Holandsko nemôžu samé riešiť otázky, ktoré majú obrovský environmentálny a klimatický dosah, ide o celosvetové problémy. Je preto dôležité, že sme súčasťou Európskej únie. Európska únia má dovedna viac obyvateľov a obyvateľiek ako Spojené štáty americké. EÚ môže ovplyvniť veľké krajiny, napríklad Čínu alebo Spojené štáty, aby zlepšovali politiku v oblasti životného prostredia. Jedným z výsledkov tohto snaženia bolo prijatie Dohody o zmene klímy v Paríži v decembri 2015.

Na internete vyhľadajte, koľko obyvateľov a obyvateľiek má Európska únia a koľko majú Spojené štáty americké.

Európska únia: _____

Spojené štáty americké: _____

Terorizmus a trestná činnosť

Už ste pravdepodobne počuli o útokoch na budovy Svetového obchodného centra v New Yorku dňa 11. septembra 2001. Odvtedy sa slovo terorizmus často spomína v správach a novinách. Terorizmus sa nezastaví pred hranicami žiadnej konkrétnej krajiny. Týka sa nás všetkých.

To isté platí aj pre trestnú činnosť. Napríklad drogy sa do Európy pašujú z Kolumbie alebo Afganistanu. Ide o problém celej Európy a mnohých ďalších krajín na svete.

Prediskutujte so svojim spolužiakom alebo spolužiačkou tieto otázky: Mali by sme riešiť trestnú činnosť súvisiacu s drogami sami ako krajina alebo by to bolo účinnejšie na európskej úrovni?

Myslíme si, že:

Prečo sa na letiskách kontrolujú tekutiny?

Prečo sú kontroly na letiskách také prísne pri letoch do USA?

Na letiskách chcú bezpečnostné zložky v budúcnosti používať skenery tela. Čo je to skener tela?

Je v poriadku, keď vás pred vstupom do lietadla skenujú?

Európska únia uľahčila spoluprácu polície a orgánov činných v trestnom konaní svojich členských štátov napríklad aj vďaka úradu Europol so sídlom v Haagu.

Chodte na stránky www.europol.europa.eu a zistite, čo tento úrad robí.

Energia

Všetko, čo okolo seba vidíte, sa vyrába pomocou energie. Dokážete vymenovať tri spôsoby výroby elektrickej energie?

1 _____

2 _____

3 _____

Aké máme na Slovensku zdroje energie?

_____

_____

Aké nosiče energie dovážame zo zahraničia?

_____

_____

_____

Občianstvo Európskej únie

Čo občianstvo vlastne je? Súvisí s právami, ktoré máte v krajine, v ktorej žijete, ale tiež s vaším miestom v spoločnosti a vašou účasťou v nej.

Ako sa cítite ako obyvateľ alebo obyvateľka miesta, kde žijete, a čo viete o svojej obci alebo meste?

Občianstvo EÚ nie je niečo, čo nahrádza občianstvo Slovenskej republiky, je to niečo navyše. Občianstvo EÚ prináša tieto výhody:

- Môžete žiť, pracovať a študovať kdekoľvek v členských štátoch EÚ. Existujú napríklad osobitné opatrenia, ktoré vám umožňujú študovať niekoľko mesiacov v inej európskej krajine.
- Ak sa vaša štátna príslušnosť viaže k Slovenskej republike, ale máte trvalé bydlisko v Rakúsku, Maďarsku, Francúzsku alebo inej krajine EÚ, máte právo voliť do orgánov miestnej samosprávy v mieste, kde žijete. Môžete tak priamo ovplyvniť, čo sa deje vo vašej obci, aj keď nie ste občanom či občiankou daného štátu. Môžete sa napríklad zasaadiť o to, aby bola vo vašej štvrti postavená nová cesta.

Považujete život v inej krajine EÚ na pracovné alebo študijné účely za lákavú predstavu alebo za výzvu? Ak sa vám táto myšlienka páči, v ktorej krajine by to bolo a prečo?

**Podčiarknite päť slov, ktoré sú na tomto zozname dôležité pre „vašu Európu“.
Porovnajte svoj výber slov s výberom vašich spolužiakov a spolužiačok.**

Solidarita, životné prostredie, terorizmus, hraničné kontroly, zahraniční pracovníci, bezpečnosť potravín, práca, ľudské práva, diskriminácia, dobrý plat, primeraný podiel pre všetkých, kultúra, hudobný festival, čisté moria, rybolov, voľný trh, žiadne hraničné kontroly medzi krajinami EÚ, sloboda pracovať kdekoľvek, euro, testovanie na zvieratách, bezpečnosť, rovnaké práva pre mužov a ženy, štúdium.

Môže sa to zdať ťažké, ale existujú spôsoby, ako dosiahnuť, aby boli vaše názory na budúcnosť Európy a Európskej únie počut: môžete voliť v európskych voľbách, čiže voľbách do Európskeho parlamentu. Budete voliť slovenskú stranu, ktorá zastupuje vaše názory. Jej členovia a členky spolupracujú s podobne zameranými stranami z ostatných európskych krajín a tvoria spolu európsku stranu.

Chodte na stránku Informačnej kancelárie Európskeho parlamentu na Slovensku a zistite, do ktorých ďalších európskych strán sú začlenení poslanci a poslankyne zastupujúce ostatné slovenské politické strany.

Doplň nasledujúci zoznam:

Slovenská strana

Európska strana

Smer-SD

_____

SDKÚ

_____

KDH

_____

SaS

_____

SMK

_____

Most-Híd

_____

NOVA

_____

OLANO

_____

Modul 5: „Európske hodnoty“

Už ste pravdepodobne počuli o mravných/morálnych normách a hodnotách. O čo vlastne ide? Hodnoty sú ideály, ktoré sú veľmi dôležité pre vás osobne alebo pre nejakú skupinu ľudí: napríklad šťastie, bezpečnosť, zapájanie sa do spoločenského života, sloboda, rešpekt, láska. Na presadzovanie týchto hodnôt sú potrebné normy. Normy sú teda akési pravidlá správania sa. Napríklad hodnota bezpečnosti si vyžaduje normu, na základe ktorej máte dodržiavať stanovenú maximálnu rýchlosť a nejazdiť na červenú. Pri hodnote rešpektu je potrebné, aby ste k druhým ľuďom pristupovali podľa normy rovného zaobchádzania.

Ľudia majú občas veľmi odlišné názory na normy a hodnoty. Môžu byť ovplyvnené prostredím, z ktorého pochádzajú svetonázorom, náboženským presvedčením alebo krajinou pôvodu.

Ktoré hodnoty sú pre vás najdôležitejšie?

Aké normy si tieto hodnoty vyžadujú?

Ak ste boli na dovolenke vo Francúzsku, Holandsku, Španielsku či inej krajine EÚ, asi ste si všimli, že veľa vecí je tam iných ako na Slovensku. A nejde iba o jazyk, ale aj o jedlo, oblečenie, správanie sa ľudí a všetky možné ďalšie veci. Ale keď cestujete mimo Európy a porovnávate rôzne kontinentálne prostredia, uvedomíte si zrazu, že Európania a Európanky majú aj veľa spoločného.

**V čom sa najviac líšite od svojho najlepšieho kamaráta alebo kamarátky?
Uvedte tri rozdiely!**

1 _____

2 _____

3 _____

Určite máte aj niečo spoločné. Uvedte tri podobné vlastnosti alebo spoločné znaky!

1 _____

2 _____

3 _____

Teraz napíšte tri spoločné znaky a tri rozdiely s osobou v rovnakom veku z iného štátu EÚ, ktorú poznáte.

1 _____ 1 _____

2 _____ 2 _____

3 _____ 3 _____

Ak by ste žili v krajine, ktorú často postihujú zemetrasenia alebo záplavy, ktoré hodnoty by boli pre vás najdôležitejšie?

Niektoré hodnoty sú spoločné pre ľudí na celom svete, napríklad, zdravie, šťastie a láska. Existuje však aj niekoľko hodnôt, akými sú sloboda, mier, solidarita, rovnosť a demokracia, o ktorých často rozhodujú vlády. A sú tiež vlády, ktoré nie vždy počúvajú prania svojich občanov a občianok. Takýto typ vlády sa nazýva diktatúra.

Dokážete vymenovať nejaké krajiny, ktorých vláda nerešpektuje hodnoty slobody a demokracie?

Každá krajina EÚ je demokratická a ľudské práva sú tu dôležité. Európska únia spolupracuje nielen v oblastiach, akými sú hospodárstvo, bezpečnosť a životné prostredie, ale venuje tiež značnú pozornosť vyzdvihovaniu týchto hodnôt v rámci Európy, aj za jej hranicami. Ak sa chce krajina stať členom EÚ, musí rešpektovať tieto hodnoty a presadzovať ich na svojom území. Toto samozrejme platí pre všetky krajiny, ktoré sú už členmi EÚ.

Európske hodnoty

Sloboda

Všetci občania a všetky občianky EÚ majú možnosť slobodne cestovať, pracovať a žiť kdekoľvek v Európskej únii. Tiež máte možnosť slobodne vyjadriť, čo chcete, čo si myslíte alebo cítite, pokiaľ tým neobmedzujete slobodu ostatných ľudí ich diskrimináciou.

Chceli by ste žiť v krajine, kde nemôžete vyjadriť svoje presvedčenie, názor alebo sexuálnu orientáciu?

V Holandsku sa môže zosobášiť muž s mužom a žena so ženou. Nazýva sa to manželstvo rovnakého pohlavia. Tento právny predpis nie je súčasťou európskeho práva. EÚ zastáva názor, že každá krajina by mala o takýchto veciach rozhodovať sama. Osoby rovnakého pohlavia (gejovia a lesby) sa môžu legálne zosobášiť aj v Španielsku, ale nie v Poľsku či na Slovensku.

Holandsko je jedinou krajinou v EÚ, kde si v baroch môžete legálne kúpiť ľahké drogy (v tzv. coffee shops). Ostatné krajiny zastávajú názor, že to nie je dobré, ale EÚ o tom nerozhoduje.

Mala by do uvedených záležitostí hovoriť EÚ alebo len jednotlivé členské štáty? Vysvetlite svoj názor.

Solidarita

Životná úroveň a úroveň verejných služieb v jednotlivých krajinách EÚ nie je rovnaká. EÚ preto podporuje chudobnejšie krajiny poskytovaním finančných prostriedkov na vzdelávanie, vytváranie pracovných miest, projekty zdravotnej starostlivosti a výstavbu ciest a mostov. To môže priniesť úžitok pre každého človeka ako aj rovnomernejšie rozdelenie bohatstva.

Čo si myslíte o vyrovnávaní ekonomických a sociálnych rozdielov?

Rozmanitosť, ale rovnosť pred zákonom

Každý človek je iný: z hľadiska jazyka, kultúry, náboženského presvedčenia, výzoru, názoru a pôvodu. Chceme, aby sa tieto rozdiely v rámci Európskej únie rešpektovali, a aby sme vďaka tomu mohli žiť, učiť sa a pracovať bok po boku, rovnako ako tomu bolo v škole. Chceme žiť v spoločnosti, kde vládne vzájomný rešpekt, kde neexistuje diskriminácia a kde má každý človek rovnaké príležitosti. V základných zmluvách Európskej únie sa uvádza, že každý občan EÚ má rovnaké práva. To znamená, že s príslušníkmi polície, právnikmi, učiteľmi, poľnohospodármi, stolármi, osobami hľadajúcimi zamestnanie alebo zdravotne postihnutými, inými slovami, so všetkými európskymi občanmi a občiankami sa musí zaobchádzať rovnako.

Myslíte si, že na Slovensku majú všetci ľudia rovnaké práva? Ak áno, uveďte príklad. Ak nie, uveďte príklad.

Európsku úniu môžeme považovať za jednu veľkú spoločnosť, v ktorej sa členské štáty a ich občianky a občania bez ohľadu na to, odkiaľ pochádzajú, snažia rešpektovať hodnoty slobody, náboženského presvedčenia, rovnosti, solidarity a demokracie.

Myslíte si, že je tomu naozaj tak? Vysvetlite, prečo áno alebo prečo nie.

Ľudské práva a zahraničná politika

Každý človek má určité práva už len na základe toho, že je ľudská bytosť. Ľudské práva sú také oprávnenia, ktoré garantujú vašu autonómnu vôľu a ľudskú dôstojnosť pred neopodstatnenými zásahmi vyššej moci. Takýmito právami sú napríklad sloboda prejavu, právo na súkromie alebo právo na spravodlivé konanie a ochranu pred neľudským zaobchádzaním. Príslušníci polície vás nesmú bezdôvodne zatknúť, vyhrážať sa vám alebo vám odpočúvať telefón. Existujú tiež práva, ktoré zaručujú rovný prístup k verejným službám, napríklad k vzdelávaniu alebo zdravotnej starostlivosti.

Existujú organizácie, ktoré sa usilujú presvedčiť vlády, aby začali rešpektovať ľudské práva, alebo aby ich rešpektovali lepšie.

Vyhľadajte si nejakú organizáciu, ktorá pôsobí v oblasti medzinárodných ľudských práv a pokúste sa opísať, čo robí.

Otázka dodržiavania základných práv je pre EÚ zásadná. Tieto práva sa uvádzajú v Charte základných práv Európskej únie, ktorá je súčasťou Lisabonskej zmluvy. Všetky členské štáty EÚ súhlasili, že budú základné práva chrániť a presadzovať ich uplatnenie v spoločnosti. Krajiny, ktoré sa chcú pripojiť k EÚ, musia taktiež dodržiavať jednotlivé články Lisabonskej zmluvy.

EÚ rokuje o ľudských právach aj s krajinami mimo Európy a usiluje sa dosiahnuť zlepšenie. Všetkých 28 členských štátov je presvedčených, že spolu toho môžu dosiahnuť viac ako každý sám. Keď Slovensko alebo Holandsko či Švédsko konajú samostatne, majú omnoho menší globálny vplyv než celok 28 členských štátov EÚ.

Vymenujte niekoľko krajín, s ktorými EÚ vedie dialóg o ľudských právach. Vyhľadajte si k tomu informácie na stránke Výboru pre ľudské práva Európskeho parlamentu!

O ktorých ľudských právach a ľudskoprávných problémoch vedie EÚ s týmito krajinami dialóg?

Ktoré ľudské práva považujete za veľmi dôležité?

Modul 6: „Váš hlas v Európskej únii“

Niekedy máte na nejakú konkrétnu vec jednoznačný názor. A niekedy máte chuť zapojiť sa do všetkých možných záležitostí. Občas nastanú chvíle, keď ste skutočne presvedčení, že treba niečo urobiť a chcete o tom hovoriť a predložiť svoje nápady. Všetko sa to začína pri hrách s kamarátmi a kamarátkami na základnej škole. A teraz, keď ste na strednej škole, chcete tiež vyjadriť svoj názor. Ak máte nejaký názor, získajte si pozornosť a povedzte, čo cítite a čo si myslíte.

Na vašom hlase záleží!

e to všetko o vás, vašom hlase a vašom názore. Na Slovensku máte oficiálne možnosť hlasovať po dovŕšení 18 rokov. Od tejto chvíle môžete ovplyvniť činnosť orgánov miestnej a regionálnej samosprávy, Národnej rady SR a dokonca aj inštitúcií Európskej únie.

Je váš hlas dôležitý?

Ľudia si niekedy myslia, že ich hlas sa nepočíta, je to pravda? Je naozaj také jednoduché nehlasovať a predstierať, že sa nič nedeje?

Samozrejme, že nie! Predstavte si, že by ste chceli byť zvolený do študentskej rady na vašej škole, kde je sto študentiek a študentov, ktorí majú právo voliť. Päťdesiat zo sto však voliť nepríde a ich hlas sa premárni.

Aké dôsledky to pre vás môže mať?

Je to jednoduchý ale jasný príklad. Ak sa rozhodnete nevyužiť svoj hlas, zbavujete sa možnosti ovplyvniť rozhodnutia, ktoré sa v budúcnosti prijímú.

Váš hlas pre Európsky parlament

Od roku 1979 majú občania a občianky Európskej únie možnosť každých päť rokov voliť svojich zástupcov a zástupkyne do Európskeho parlamentu. Parlament tvorí 751 poslancov a poslankýň. Počet poslancov a poslankýň Európskeho parlamentu za Slovenskú republiku je 13. Po voľbách v roku 2014 bol predseda najväčšej európskej politickej strany zvolený Európskym parlamentom za predsedu Európskej komisie.

Viac informácií si môžete prečítať na stránkach: www.europarl.eu.

Do Európskeho parlamentu budete môcť voliť v roku 2019. Ak dovšíte 18 rokov skôr, budete môcť voliť v iných, skorších voľbách. Prv než sa rozhodnete, koho budete voliť, alebo ktorú stranu si vyberiete, bude potrebné, aby ste lepšie spoznali svoje politické preferencie. Môžete si vyberať zo širokého spektra politických strán. Pri voľbe sa môžete rozhodovať prednostne na základe ekonomického a sociálneho programu jednotlivých strán, alebo vás môžu viac zaujať ich názory na hodnotové otázky, na niektoré špecifické politické a právne problémy alebo na zahraničnú politiku či globálne témy. Možno budete chcieť voliť stranu, ktorá sa zameriava na životné prostredie. Máte veľa možností. Práve preto je dôležité dozvedieť sa viac o názoroch každej strany. O týchto názoroch si môžete prečítať viac v politickom programe strany.

Čo urobíte?

Ak budete mať v roku 2019 právo voliť do Európskeho parlamentu, zúčastníte sa volieb?

Ak áno, prečo? Ak nie, prečo nie?

Dúfame, že v roku 2019 prídete voliť!

DOVIDENIA V EURÓPSKEJ ÚNII!

Tiráž:

Pre mladých ľudí, ktorí chcú objavovať Európu a Európsku úniu...

Een10voorEuropa je publikácia Informačnej kancelárie Európskeho parlamentu v Holandsku. Vyučovacie moduly boli navrhnuté pre žiačky a žiakov nižších tried strednej školy.

Autorka a autor:

Anne-Marie Eekhout, Wil Willemsen

Autorka a autor by sa chceli poďakovať všetkým nadšeným učiteľkám a učiteľom, ktorí boli súčasťou pilotnej skupiny, za ich podnetné pripomienky a príspevky.

Fotografie pochádzajú z Európskej komisie a Európskeho parlamentu, s výnimkou týchto fotografií:

strana **28** skupina STC Rotterdam

strana **43** SSgN Nijmegen

Haag, júl 2014

Text je upravený pre potreby žiakov a žiačok na Slovensku.

Autorka a autor:

PhDr. Dagmar Horná, PhD.

PhDr. Kálmán Petőcz, PhD.

Vzdelávací program Ambasádorská škola Európskeho parlamentu realizuje Academia Istropolitana Nova (AINova, www.ainova.sk) v spolupráci s Helsinským výborom pre ľudské práva na Slovensku.

Informačná kancelária Európskeho parlamentu na Slovensku

Palisády 5029/29

811 06 Bratislava

<http://www.europskyparlament.sk>

epbratislava@ep.europa.eu

Bratislava, marec 2017

Tieto vyučovacie materiály sú určené pre školy, ktoré sa aktívne zapájajú do programu Ambasádorská škola Európskeho parlamentu.

Európsky parlament

AMBASÁDORSKÁ ŠKOLA
